

בלבבי משכן אבנה

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231

יומא דהילולא

השגה עצמית והשגה ע"י גורמים חיצוניים

באופן כללי, ישנן שלוש אפשרויות כיצד לקבל השפעה רוחנית: השגת הנפש, השגה דרך הזמן והשגה דרך המקום.

השגת הנפש היא מה שאדם משיג ע"י שהוא מעורר את עצמו, את נפשו, לקבל השפעה. הן ע"י הנפש הפרטית של עצמו, הן ע"י שמיעת אחרים המעוררים אותו, ומ"מ זוהי עבודת הנפש.

השגת הזמן היא ההשפעה הנובעת מכח זמנים מיוחדים המסוגלים לכך, כגון: שבת, ומועדי השנה. ואף שהנפש עדיין אינה במדרגה הזו, אך מצד סגולת הזמן היא מקבלת השפעה רוחנית מסוימת.

והשגת המקום זו השפעה המושפעת על אדם כשהוא מגיע למקום קדוש, כגון - ארץ ישראל, או קברי צדיקים וכדו' [ידוע מהספרים הק' שקברי צדיקים, אף שהם בחוץ לארץ, יש בהם קדושת ארץ ישראל].

אלו הן בכלליות שלושת הצורות שעל ידן מקבלים השפעות. והנה קיים הבדל יסודי בין מה שאדם משיג מצד הנפש, לבין מה שהוא משיג מצד הזמן ומצד המקום. דבר שאדם משיג מצד הנפש הפרטית שלו, זוהי השגה עצמית! ודאי שיכולות להיות בה עליות וירידות, אבל עצם הדבר שהשיג, זוהי השגת הנפש העצמית שהגיע אליה בכוחות עצמו, ומשום כך - אף אם ירד ממנה, יהיה לו יותר קל לטפס ולעלות חזרה, כי כיון שהכח הראשוני להגיע אל הדבר היה מהנפש, ממילא אף אם הוא נסוג, שורש הכח לחזור לאותו מקום כבר טמון בנפשו.

משא"כ כשאדם מקבל את ההשפעה מהזמן או מהמקום, כיון שהשורש ההשגה נעוץ באיתערוותא דלעילא, ולא היה כאן כלי מצד המקבל עצמו שהוא הגיע למדרגה בכוחות נפשו בלבד - ממילא, כשמסתלק הזמן, או כשעוזב האדם את המקום, וההארות הללו מסתלקות, אם ינסה לחזור ולהתעלות, יחסר לו הגשר הנצרך על מנת להתקרב למדרגות הללו.

דבר זה ניתן לראות בחוש: אנשים הולכים לאיזה מקום ומתרוממים שם וכו', ואחרי כן הם חוזרים הביתה והכל נשכח כלא היה.

כלומר, מלבד עצם ההשגה, צריך שיהיה לאדם גם את הכלי להגיע להשגה. בהתעוררות מצד הנפש, יש לאדם את הכלי כיצד להגיע להשגה. בהתעוררות בזמן ובמקום, ודאי שנצרכת הכנה פורתא, וללא הכנה גם הזמן והמקום כמעט ואינם משפיעים, אבל אין שום יחס בין ההכנה לבין מה שמקבלים מהמקום והזמן. כי מאחר וזהו סוג של השפעה חיצונית לאדם, ממילא התוספת שהוא מקבל הינה גבוהה הרבה יותר מההכנה שהכין.

הן הן הדברים כששומעים דברים מנפש אחרת. כפי שאמרנו ישנן באופן כללי שלוש מדרגות: השגת הנפש, השגת הזמן והשגת המקום, ובתוך השגת הנפש ישנן שתי הבחנות: השגת הנפש מצד עצמה, והשגתה מכח שמיעה וקבלה מאחרים.

וכשם שבזמן ובמקום, כשחולף הזמן - השבת או היו"ט - או כשעוזב אדם את המקום, נשאר האדם רק עם רישומה של ההשפעה, אבל עצם ההשפעה

ודאי שאם אדם יעבוד, יוכל להשיג גם ביום ראשון את ההשגה של שבת, אלא שנדרשת לשם כך עבודה כפולה – גם להכין את הכלי לכך וגם להשיג את הדבר, שכן האדם הרי התנתק מהמדרגה של שבת, ונשארו לו רק רשמים ממנה המעוררים בו תשוקה עזה לחזור לאותם רגעי התעלות.

כשהאדם מודע לכך שההשגות שהוא השיג הן רק בבחינת 'מוחין', כלומר השגות רגעיות, אבל לא קביעות בנפש ממש – ממילא הוא רק רואה את ההשגות הללו א. כעונג שהקב"ה נתן לו. ב. כציון דרך להיכן להגיע. אבל אם אותו ציון-דרך הופך למחשבה תמידית בלא קנין – זוהי בחינה של דמיון.

באופן כללי הבעיה הזו קיימת בכל דבר שאדם קורא בספר, שומע מקלטת וכיוצ"ב, אבל בנקודה של הזמן [כגון שבת] ובנקודה של המקום, הסכנה הרבה יותר גבוהה! כיון שבשעה שהוא הרגיש בתחילה את הדבר – כגון בשבת – זו היתה הרגשה אמיתית בנפש, ממילא קשה לו להשתחרר מההרגשה ומההבחנה שאתמול זה היה אמיתי והיום שוב אין לו שייכות לדבר.

במשל החיצוני כל אחד מבין זאת. ונתבונן בדוגמא פשוטה: בתאריך ט"ו תשרי אדם מנענע לולב, נוטל ארבעת המינים. אם מישהו יבוא בחנוכה עם אתרוג לביהכ"נ, כולם יצחקו, ומי שלא יצחק – אין זה אלא משום שהוא אדם שעבד על מידותיו שלא להלבין את פני חברו, אבל מעשה זה כל כך משונה, שבאופן טבעי, מי שלא עבד על עצמו, קשה יהיה לו שלא להעלות חיוך על פניו. שאדם מתבלבל ביום אחד – נו, מילא... אבל איך הוא הגיע בחנוכה לאתרוג של סוכות?!

דבר זה מבינים אנו היטב, שכן בחיצוניות ברורות לנו ההגדרות: בר"ה תוקעים בשופר, ביו"כ צמים, בסוכות יושבים בסוכה ונוטלים ארבעת המינים וכו'. אך כשמגיעים לאור הפנימי של ארבעת המינים, לאור

מסתלקת, ומלבד העבודה להשיג את המדרגה, מוטלת עליו עבודה נוספת להשיג את הכלי כדי שגם ביום חול, בימים כהרגלם, וכן במקום פשוט, הוא יוכל להגיע לשם – ה"ה בהתעוררות שמתעורר אדם ע"י אחרים, כשהמעורר מסתלק והנקודה מצד עצמה נעלמת, כעת העבודה היא כפולה!

המעלה והחסרון שבהשפעות חיצוניות

לכן, בכל הדברים ששומעים מאחרים, ושומשיגים מצד הזמן ומצד המקום – יש בהם מצד אחד מעלה, אך יחד עם זאת גם חסרון:

המעלה היא, שבאפשרותו של אדם לקבל דבר שהוא למעלה מהשגת הנפש הפרטית של עצמו, והראיה: שהוא נצרך לנפש של אחר, לזמן או למקום. כלומר, שמצד הנפש של עצמו הוא עדיין לא הגיע לשם. באופן זה הוא יכול לקבל השפעה יותר עליונה. זוהי הבחינה החיובית.

מאידך ישנה גם נקודה שלילית בענין: אדם עלול לנסות להמשיך את אותן מחשבות שחשב בשבת, להרגיש את אותם הרגשים שהשיג מהמקום, או ששמע מאחרים – והוא לא מודע לעובדה שכל זה היה נכון לאתמול. היום – או במקום הזה וכו' – זהו כבר עולם של דמיונות!

כלומר, יש כאן נקודה מאוד מאוד דקה פנימה, שאדם עלול לטעות בה. לדוגמא: אדם נמצא בשבת, והוא מרגיש הרגש אמיתי של התעלות. מגיע יום ראשון, והוא נזכר בערגה בהרגשה שהרגיש בשבת והוא מנסה להתחבר אליה פעם נוספת. נסיון זה להתחבר, נובע בעצם מעולם הדמיונות. ההרגשה של שבת היא הרגשה מהעולם האמיתי, ההרגשה של יום ראשון היא הרגשה של דמיון, זהו נסיון להתחבר להשגה שהיא מעל לזמן של היום.

אפשר לומר שזהו עומק כוונת דברי חז"ל "בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים". וכבר נשתברו הרבה קולמוסין לבאר מה הכוונה "יהיו בעיניך כחדשים"?

אמנם הביאור בזה נראה, שאף דבר שאדם הבין אותו אתמול, אין הכרח כיצד הוא יבין אותו היום. יתכן שיבין פחות, יתכן שיבין יותר, אבל עצם המושג "למדתי את הדבר אתמול והבנתי, ולכן אני מבין גם היום", זוהי נקודה שבאופן ברור איננה נכונה! השכל יודע את הדברים, אבל הבנה היא מלשון "אבנתא דלבא". אדם יכול להבין דברים אתמול, וח"ו הוא נופל מהמדרגה, והוא מבין היום פחות. וכן להיפך: אם במשך היום שעבר הוא נעשה זך וטהור יותר מאתמול, באפשרותו להשיג נקודה פנימית יותר בדברים שלמד והבין אתמול. אף אם בהשכלה לא יהיה חידוש, אך בנקודת החיות יהיה חידוש!

אלו דברים דקים ועמוקים שצריך לחיות אותם. האדם בדור"כ רגיל שהדברים כבר קנויים, נמצאים, ידועים. אבל כשמבינים את הפנימיות של הדברים, יודעים כי לכל זמן ועת – יש עת לדעת ויש עת לא לדעת. את אותו דבר שהיה עת לדעת, יש עת לא לדעת.

זוהי נקודה מאוד יסודית למי שבאמת רוצה להבין את חכמת הבורא ולא את חכמת השכל של עצמו. מצד שכלו, השכל קר, הוא שוקט על שמריו, וניתן להשיג היום מה שהאדם השיג אתמול בפשיטות. אבל כשאדם מחפש אלוקות, האלוקות היא "אש אוכלה", והאש מושרשת בלב האדם, לא בשכלו. שם טמונה נקודת האלוקות, והיא משתנה מיום ליום ומזמן לזמן. לא רק בהתעוררות ובתשוקה, אלא גם באבנתא דלבא הפנימית ישנו שינוי מזמן לזמן ומעת לעת.

הפנימי של התקיעות וכו' – שם האדם משתחרר פתאום מההבחנה, והוא רוצה את אותו אור שהיה לו אז – גם עכשיו.

זוהי נקודה כללית ששייכת לכל דבר ודבר שאדם שומע מאחרים, או מקבל מזמן ומקום.

"בכל יום ויום יהיו בעיניך כחדשים"

כלפי מה הדברים אמורים?

בשורות הבאות נעסוק בנקודה שהיא למעלה ממדרגתנו, וצריך לדעת, להתייחס אליה בתור נקודה שמעל לאדם, ולא כקנין.

כיון שסגולת הזמן של היום [ל"ג בעומר] היא ששערי החכמה פתוחים, הרי שהנפש מסוגלת לקלוט היום דברים שבזמן רגיל היא פחות מסוגלת לקולטם. ואף אם האדם מבין זאת היום, מחר הוא כבר לא יבין.

אלא שלכאורה אדם תמה: הרי כבר הבנתי את הדברים, וכיצד יתכן שיגיע זמן שבו הדברים שוב לא יהיו מובנים לי? הן אם הסבירו אתמול לאדם ששתיים ועוד אחד הם שלוש, גם היום הוא מבין זאת!

אבל כאן נקודת הטעות! הבנת הדברים איננה ענין שכלי, אלא ענין של קליטת חיות הדברים בנפש הפנימית! ישנם הרבה אנשים מוכשרים, אבל בין ידיעת הדברים לבין קליטתם בלב, המרחק גדול מאוד.

ממילא, כשאדם מודע לכך שכלפי היום זוהי חיות וכלפי מחר לא – הוא יודע כיצד לקבל את הדברים, וזהו בנין עבורו ולא שבירה, שכן יש לו נקודות של עליה שיוצרות לו דחף פנימי להיכן להגיע. אבל אם האדם סובר שאם אתמול הבין גם היום הוא מבין, זוהי גופא נקודה מוטעית!

יום המסוגל להשפעה

שנאמר: ואתה את בריתי תשמור, וזמן היה לבניו להמול".

כלומר, הנקודה הפשוטה שעלינו לדעת היא, שעוד לפני שרשב"י זיע"א נפטר ביום זה, היום מצד עצמו מאז בריאת העולם, הוא יום שמסוגל להשפעה.

מבטנו על היום, אם כן, אינו צריך להתחיל רק עם רשב"י. רשב"י הוא צירוף של הנפש עם הזמן, אבל עוד לפני שרשב"י היה בעולם, לפני שהוא נולד ועוד לפני שהוא נפטר – היתה טמונה סגולה ביום. סגולה כלומר, מהות של יום הנותנת השפעה.

נתבונן נא אפוא, מהי המהות הפנימית של היום.

התקשרות אל השורש מביאה שמחה

י"ח באייר הוא בגימטריה "עמלק" [עם ה'כולל'], וצריך להבין מהי השייכות בין שני הדברים.

המושג של "עצב" נולד מחוסר התחברות הענף אל השורש, ובשורש השורשים זה נובע מחוסר התקשרות בין הנברא לבוראו. "שמחה" שלמה שייכת בשעה שישנה התקשרות גמורה אל המקור – אל בורא העולם.

"בעצב תלדי בנים" זוהי אותה נקודה שאין התחברות גמורה בין הענפים לשורש. הלידה היא כביכול התנתקות של הולד מהאם. כל זמן שהוא במעי אמו, "עובר ירך אמו" לחד מ"ד, וגם למ"ד שלא ירך אמו, הכוונה היא שאין זה חיבור גמור, אבל ודאי שישנו חיבור.

ומה קורה ברגע שהולד יוצא ממעי אמו? – בפשטות, עד עכשיו הוא היה חלק מאמו, ומעכשיו הוא נפרד ממנה. זוהי ההסתכלות החיצונית, וממנה נולדה הבחינה של "בעצב תלדי בנים", כלומר, העצב נולד בפנימיותו מחוסר החיבור בין הולד לאם שנוצר ע"י הלידה.

נדבר מעט מענייני דיומא, אבל כפי שאמרנו, יש לזכור שהשפעת הדברים היא רק מצד היום, ולאחר שיחלוף היום יישאר רק רושם. יותר מרושם זוהי כבר בחינה של "אל יהרסו לעלות אל ההר" שנאמר במעמד הר סיני. בכל אדם יש בחינה זו ביחס אל הנקודה היותר עליונה שבה הוא נמצא.

דבר פלא הוא באמת, שהרי במשך כל הדורות היו גדולים וצדיקים, ומכולם לא נשתמר שיהיה עסק כל כך גדול מהיומא דהילולא שלהם. את היארצייט של דוד המע"ה עוד זוכרים, אך לתאריך פטירתם של האבות הק' כמעט ואינו ידוע לאיש. יש על כך כל מיני מסורות, אבל הן לא תפסו בתוך הכלל-ישראל.

והנה יום פטירתו של אחד, שביחס לאבות הק' חי בדורות הרבה יותר אחרונים, נהפך לנקודה עיקרית, ועם ישראל כולו נוהר לקברו ביום זה!

מהו שורש הדברים?

ובאמת, חובה עלינו להתבונן בכך, שכן שמחה בדבר מבלי להבין אותו, זוהי שמחה מהנקודה החיצונית. שמחה צריכה להיות או שאדם שמח מחמת הנשמה הפנימית שמכירה את האמת, ושמחה זו פורצת כלפי חוץ, או שע"י שאדם יודע את הדברים, הם מעוררים בו שמחה. אבל שמחה שאינה באה מעומק הנשמה הפנימית, וגם לא מהבנת הדברים וקליטתם המעוררת את הנפש – זהו סתם 'מלומדה' שודאי אין בו הרבה תועלת.

בעצם, כבר נאמר בפסוק: "לכל זמן ועת" (קהלת ג, א), ואמרו חז"ל במדרש (קהלת רבה ג, א): "זמן היה לו לאדם הראשון שיכנס לגן עדן, שנאמר: ויניחהו בגן עדן, וזמן היה לו שיצא משם, שנאמר: ויגרש את האדם וגו', זמן היה לו לנח שיכנס לתיבה, שנאמר: בא אל התיבה וגו', וזמן היה לו לצאת, שנאמר: צא מן התיבה וגו', זמן היה לאברהם שינתן לו המילה,

התגלות זו של הלהבה, היא אותה נקודה של תיקון. מהי נקודת התיקון?

"להבה" היא בגימטריה מ"ב. מה הענין של מ"ב? ידוע בספה"ק שישנן שלוש בחינות של ידיים: יד הגדולה, יד החזקה והיד הרמה. שלוש פעמים יד הם מ"ב.

מה הענין של יד? – היד מגיעה בהתפשטות למקום הנמוך ביותר, מתחת לרגלי האדם, כלומר למטה מסוף המדרגות, ומאיך בכח האדם להרים את ידיו למעלה מן הראש. כלומר, המהות של האש בכלל ושל הלהבה בפרט, הוא הכח להעלות את כל הנקודות של הענפים לשורש.

אם ישנה התגלות של הלהבה, זוהי התגלות כיצד יכול האדם להתקשר עם בוראו. האדם שהוא הענף, חלק מאיברי השכינה הק', יכול להעלות את עצמו ולהתקשר בשכינה, להתקשר בבורא עולם. אבל כשם שבחיצוניות צריך מהלך של "בית יעקב אש ובית יוסף להבה" – כך צריכה להיות גם מדרגת הנפש הפנימית של האדם.

אם בלבו של האדם ישנה אש וישנה להבה, הריהו מחובר אל מעלת היום. אם הלהבות מיתמרות ועולות אך ורק בחצרות הבתים, אבל בפנימיות הנפש קרירה – אין שום שייכות בין מעלת היום למדרגת האדם.

"והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה" זוהי מדרגה פנימית של הנפש היהודית, שיש בה תשוקה עזה לבוראה. "רשפיה רשפי אש שלהבת י-ה" (שה"ש ח, ו) – בתחילה ישנו מהלך של "רשפיה רשפי אש", אבל אחרי כן זה הופך לשלהבת, ללהבה – ואז יכול האדם להתכלל בבורא עולם.

כלומר, סגולת היום וההתראות החיצונית שמתראה בצורה של להבה, אינה מעשה חיצוני. זוהי נקודה פנימית בנפש של מדרגת שלהבת י-ה.

אמנם, כל זה רק בחיצוניות, כי מצד החיצוניות של הגופים, כשעובר נמצא במעי אמו הוא מקושר אליה, וכשהוא יוצא משם והופך לולד, הריהו נפרד. אבל מצד שורש הפנימיות, לעולם התכלית והמהות של הולד היא התכללות באמו. כל אדם, תכליתו היא ההתכללות בשורש, והשורש בעוד שורש וכו', עד שורש כל השורשים – בו ית'.

ממילא, כשיש דעת – שהיא הנקודה המחברת בין הולד לאם – שוב אין נקודה של "בעצב תלדי בנים", כי גם לאחר שהולד נולד, כל הזמן תשוקתו על אמו. "בעטרה שעטרה לו אמו" – יש כל העת חיבור בין הולד לאם, ממילא אין עצב. ישנה התרחבות של הדברים, ההתרחבות לאחר התפשטות של הולד כלפי חוץ.

ה"בעצב תלדי בנים" נולד מההסתכלות הפשוטה שיש ניתוק בין האם לולד, אבל בשעה שהשורש מתחבר עם הענף, כשהענף מתכלל בשורש – אז ישנה שמחה.

בכל מועדי השנה ישנו דין של שמחה. ומדוע? כי "מועד" הוא מלשון ועד, מלשון חיבור – ממילא יש בו שמחה.

התגלות של ה"להבה"

"והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש... ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' למלוכה" (עובדיה א, יח-כא).

רואים אנו שנקבע יום אחד בשנה [מנהג ישראל דין הוא] להרבות באש, אבל זו אינה אש של נרות שנוהגים להדליק בשבת, ביו"ט ובשאר זמני הקודש, אלא יש כאן את הבחינה של "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה", לא רק "אש" בקטנות, אלא יש כאן התגלות של ה"להבה"!

"רפו ידיהם בתורה"

כידוע, כח עמלק הוא נקודת הפירוד. "רפידים – שרפו ידיהם בתורה".

הפסוק אומר: "אחזתיו ולא ארפנו" (שה"ש ג, ד) – האחיזה בדבר היא ההתחברות אליו. "ולא ארפנו" – אין כאן נקודה של נפרדות מהדבר. "רפו ידיהם מהתורה" הוא ההיפך מהמהלך של "אחזתיו ולא ארפנו". היה כאן רפיון בהתחברות אל תורה.

"הלוא כה דברי כאש נאום ה'" (ירמיהו כג, כט). התורה היא כידוע בחינה של אש, והיא הכח להביא את האדם להשיג בהשגת הנפש את ה"רשפיה רשפי אש". אבל משם ואילך צריך להתעלות ל"להבה", לשלהבת. זוהי נקודת ההתכללות הגמורה של האדם בקב"ה.

סגולת היום היא האחדות, היפך נקודת הפירוד. זוהי המהות הפנימית של כח סילוק המידה הנקראת עמלק. השלהבת היא הכח המונע את כח עמלק מלפעול ולרפות את ידי האדם.

"רפידים – שרפו ידיהם מן התורה". מה הכוונה, וכי עוסקים בתורה עם הידיים? הן חז"ל דרשו מהפסוק "חיים הם למוצאייהם – למוציאיהם בפה" (עירובין נד ע"א)!

יש בענין זה כמה בחינות. הנקודה הראשונה והפשוטה היא, שחיבור של אדם אל דבר בנקודת הגוף נעשה ע"י שהוא אווז אותם בידיו. ה"אחזתיו" הוא אותה נקודה המתגלית ביד. משל למה הדבר דומה, אדם נמצא בלב ים והוא עומד לטבוע ח"ו. והנה לפתע מזדמן לו קרש לידו. מיד הוא נאחז בו בכל כוחו, ולא מרפה ממנו אפילו לרגע קט! איך הוא מתחבר אל הדבר? – עם הידיים! ה"רפו ידיהם מן התורה" זו נקודה של חוסר חיבור לדבר. נקודה נוספת: בזוה"ק כתוב, ש"תורה בלא דחילו

ורחימו לא פרחא לעילא", כלומר, כשישנה תורה, אבל אין את האהבה של "רשפיה רשפי אש שלהבת י-ה" – זוהי הבחינה של "רפו ידיהם מן התורה". הם הרפו את אותו כח של הידיים שמעלה את התורה לשורשה, כלומר, שמעלה את האדם, שהוא חלק מעצמיות התורה, ומדבק אותו בקב"ה.

זו הכוונה "רפו ידיהם מן התורה"! ודאי שהיתה תורה, רק היה חסר את ההתקשרות של התורה לשורשה, את ההתקשרות של הנברא לבורא.

כח רשב"י – הסתלקות מנקודת הספק

כח סגולת הזמן הוא הכח לסלק מהאדם את כל המפריעים שמונעים את קירבתו לקונו.

הכח העיקרי שמונע את האדם מלהתקרב אל קונו, הוא עמלק כידוע, שהוא בחינה של ספק. כשאדם מסתפק, ממילא הוא אינו מתחבר בצורה ברורה. כשאדם יודע שיש דרך אחת והוא הולך בה, הוא רגוע ושלו. זו הדרך, והוא מחובר אליה בחיבור פנימי נפשי. אבל כשידועים לו שני דרכים, והוא הולך בדרך אחת בצורה של נסיון, בלב פנימה הוא כל הזמן אומר לעצמו: אולי טעיתי, אולי הדרך השניה היא הנכונה. כלומר, גם בשעה שהוא כבר צועד בדרך האמת, עדיין אין כאן את ה"אחזתיו ולא ארפנו". נקודת הבחירה, שהיא נקודת הספק, מונעת מהאדם את ההתקשרות האמיתית לפנימיות.

איך הדרך לצאת מנקודת הספק, ולהיכנס לפנימיות?

ידועים דברי הזוהר בפרשת נשא: "בהאי ספרא יפקו מגלותא". "זהר" הוא בגימטריא ברי ["ברי ושמא, ברי עדיף"]. הכח שאדם יכול להוציא מכוחו של רשב"י, הוא ההסתלקות מנקודת הספק

שמולידה את ה"רפו ידיהם", וקבלת ה"בריי", הוודאות הפנימית.

ואיך באמת מקבלים וודאות פנימית?

הדרך היא ברורה מאוד, וכשהאדם מבין אותה הוא מסתלק מעל כל הנקודות של הספק. במשל שבדבר: אדם רוצה להגיע מירושלים לב"ב. הוא לא יודע אם נוסעים ימינה או שמאלה, נוסעים ישר וכו'. אם יסע ימינה – אולי יגיע לעיר אחרת, אם יסע שמאלה – גם ספק אם הוא בכיוון הנכון. במצב כזה אין לו ברירה והוא מנסה. אבל כשאדם נמצא בתוך העיר ב"ב, שוב אין לו ספק כיצד מגיעים לב"ב. הוא נמצא שם!

אדם צריך להבין שכל הדרכים מובילות לנקודה אחת ויחידה: להגיע לרבש"ע! אין דרך שאינה מביאה לרבש"ע, אם בשמחה ואם בצער, אם בעצב ואם ביסורים. כל הדרכים בסופו של דבר מובילות אל הרבש"ע. אלא מאי? כשאדם חושב שהקב"ה נמצא בסוף הדרך, ממילא הוא מסתפק: גם אם כל דרך מובילה לרבש"ע, אבל מי אמר שזו הדרך שלי, מי אמר שאני שייך לכאן וכו'. אבל כשהוא תופס שבעצם אין כזה מושג "דרך", אלא בכל מקום ומקום הקב"ה נמצא – ממילא אין אצלו שום נקודת ספק! הוא לא מסתפק: מי אמר שדרך כאן אני אגיע!

הנה פסח שני נועד עבור מי "שהיה טמא או בדרך רחוקה". "טמא" ו"דרך רחוקה" ענין אחד להם. דרך רחוקה היא בנקודת המקום, וטמא הוא בנקודת הנפש – הוא רחוק מהבורא עולם.

אבל כשאדם יודע ומרגיש בנפשו את "השוכן איתם בתוך טומאתם" – שגם בתוך נקודת הטומאה הרבש"ע נמצא, אין לו צורך בפסח שני! ודאי שבחיצוניות יש פסח שני ויש דיני טומאה,

אבל מצד המהלך הפנימי שבנפש למי שזכה להכרה זו אין בו כל צורך.

התיקון של רשב"י, שנקבע בתוך שבעת ימי פסח שני [שכידוע כשם שישנם שבעה ימים בפסח ראשון, כן הוא גם בפסח שני], מגלה אור עליון, שגם בתוך הטומאה הקב"ה נמצא. ממילא, כשאדם יודע שגם בנפילה הגמורה ביותר הקב"ה נמצא, אין לא למעלה ולא למטה, לא פנים ולא אחור – שוב אין לו צורך בידיים, לא שיעלו ולא שיורידו.

כשאדם חושב שהקב"ה בשמים והוא בארץ, ועליו לעלות מהארץ לשמים – הרי שהוא נצרך ל"ידיים" [במשל] שיעלו את הדברים.

אבל כשברור לו שהקב"ה נמצא בכל מקום, אין מקום שהקב"ה לא נמצא ואין הבחנה בנפש שהקב"ה לא נמצא בה – בין בזמני העליה ובין בזמני הירידה – אז האדם מגיע לנקודה הפשוטה של "אחזתיו ולא ארפנו", מגיע לברי, מכל מקום, מכל זמן ומכל מצב. ממילא, אין טומאה שיכולה לספק אותו ולסלק אותו מנקודת הודאי.

התיקון של עמלק הוא באותה נקודה של ההכרה ב"השוכן איתם בתוך טומאתם", שגם בטומאה הכי גדולה שנקראת עמלק, הקב"ה נמצא.

כדי לקבל את סגולת היום, על האדם לחפש את הבורא עולם, ובאפשרותו למצוא את הקב"ה בכל רגע, בכל מקום ובכל זמן.

מי יתן ונזכה כולנו להתחבר אל הנקודה הפנימית: "והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה" וממילא נזכה במהרה ל"ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו והיתה לה' המלוכה". ■ מספר מועדי

השנה

זה 'בהבראם' - באברהם. נלקח משם הכח לגלות את שמו ית' בעולם, וניתן לאברהם אבינו.

אבל כח ה'להיטיב' כמו שהוזכר השתא, הוא כבר לא היה שייך בעיקרו אצל שם. הוא חלקו של אברהם אבינו מעיק-רא, אברהם אבינו דבק בסיבת טעם הבריאה, מדוע לברוא את העולם. זה נקרא מידתו של אברהם אבינו - "כי אמרתי עולם חסד יבנה" ל' עתיד. "בהבראם" - זה נבנה. זה נברא. זה סיבה למה שיהיה הדבר, למה לברוא אותו, עוד לפני שהוא קיים.

הסיבה השלישית של בריאת העולם כמו שהוזכר, היא לגלות את יחודו יתברך שמו בעולם. זה אברהם אבינו שעליו נאמר "אחד קראתיו". "אברהם העברי", שכל העולם כולו מעבר אחד, ואברהם מהעבר השני, הוא "אחד קראתיו", הוא מציאות של אחד, כלומר, מה שהוא מציאות של אחד. הוא בא לגלות את ה'אחד', את יחידו של עולם. "מה הוא יחיד". העליון. אז גם התחתון המגלה, הוא צריך להיות מעין כך, יחיד. והרי זה מה שאומרים חז"ל שהיה מעיקרא בצורת אדם הראשון, "יחיד בעליונים, ויחיד בתחתונים", עד שטעו מלאכי השרת לומר לפניו שירה, חס ושלו, כאילו הוא א-ל.

אבל א"כ, בהיותו "אחד קראתיו", "אחד היה אברהם". כל העולם כולו מעבר אחד ואברהם מעבר השני, שהוא ה'אחד' שבדבר, זה תפיסתו, זה מהותו, לגלות את היחיד העליון, את גילוי יחודו יתברך שמו.

זה עומק המדרגה של הג' טעמים שנתבאר בבריאה, **טעם הראשון**, לגלות שמו בעולם. נעתק משם וניתן לאברהם אבינו. ש"הקרא את שמו בעולם", "קונה שמים וארץ, שהקנה שמים וארץ להקב"ה, שיקרא על שמו. ככל נכסים ששייכים לבעלים שנקראים על שם הבעלים.

הטעם השני להיטיב לבריותיו, זה מידתו של אברהם אבינו 'בהבראם' שסיבת הבריאה היא מכח חוק הטוב להיטיב.

הטעם השלישי גילוי יחודו יתברך שמו בעולם.

- זה עצם הכח שמתגלה, שהבריאה מכחו של אברהם אבינו. מגלה את שמו של הקדוש ברוך הוא. מגלה את טובו - ומגלה את יחודו, אלו הם שלושת החלקים

שתי הבחינות בהגדרת סיבת הבריאה דגילוי יחודו ית'

אבל יתר על כן, הדקות הנוספת שמתבאר, במעמקי טעם הבריאה, מעבר להגדרה הכוללת שזה גילוי יחודו יתברך שמו בעולם. תכלית הבריאה היא לגלות שכל הנבראים כולם, בטלים אליו יתברך שמו, אך ישנם שתי תנועות של ביטול. יש תנועה של ביטול מכח התנועה, ויש תנועה של ביטול מכח ה'היות'. נחזור בקצרה ממש על מה שהוזכר בהתחלה. יש אותיות, נקודות וטעמים, האותיות, זה עצם ההיות של הדבר, הנקודות זה הכח המניע את הדבר. ולפי"ז, בגילוי יחודו יתברך שמו. יש גילוי יחודו ביחס לתנועה המניעה. "הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים כולם". מה שנמסר לאדם, זה הבחירה, וזולת כך. ובגילוי של לעתיד לבוא שיתבטל הבחירה. התנועה שייכת רק אליו יתברך שמו. זה מה שנמצא בהרחבה בתורתו של הרמח"ל, והוא הנקרא שם, גילוי יחודו שזה הטעם השלישי שהוזכר קודם לכן. זה חלק אחד.

אבל יתר על כן, יש את ה'היות', יש את האותיות שהם הם הבונות את מציאות הבריאה, שזה עצם ההיות של הנבראים. הווייתם ותנועתם, וכמו שיש גילוי יחודו בבחינת התנועה, כך גם יש גילוי יחודו בעצם ההיות, שהנבראים בטלים למציאות הבורא יתברך שמו.

ומצד כך א"כ, כמו שנתבאר, אברהם שהוא ה"בהבראם" של העולם, וא"כ. הוא מגלה את שמו. הוא מגלה את ה'להיטיב'. והוא מגלה את היחוד בתנועה שיש בעולם. מקריא שם של הקדוש ברוך הוא בעולם, מטיב לבריותיו, ומגלה שהקדוש ברוך הוא עושה ויעשה לכל המעשים כולם. אבל יתר על כן, אברהם אבינו מגלה שההיות של הנבראים, בטלים לבוראם, בעצם ההיות שלהם כאן, הם בטלים.

ב' האפרים - הנפילה לכבשן האש ועקידת יצחק

ואיפה הגילוי הזה מתגלה אצל אברהם אבינו - זה מתגלה בשתי הפנים, הרי אפרים נקרא **אפרים** - "הבן יקיר לי אפרים" כמו שאומרים הראשונים, יש בדעת זקנים מבעלי התוספות ועוד, **אפרים** זה לשון **ריבוי של אפר**, אפר בריבוי נקרא אפרים. וזה על שם ב' אפרים. על שם מה שאברהם

אבינו נפל לכבשן האש, "אמרפל" – שאמר לאברהם פול לכבשן האש, ועל שם העקידה. "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת." "אפרו של יצחק צבור על גבי המזבח." אלו הם שני האפרים, אפר של אברהם עצמו, ואפר של יצחק.

גדר המסירות נפש דעקידת יצחק

ולהבין ברור, יש כאן שני מערכות של ביטולים שמתגלים בקומת המסירות נפש, יש קומת מסירות נפש של אברהם אבינו. "פול לכבשן האש", שאברהם מסר נפשו. "אחד היה אברהם", ויש מסירות נפש של "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת והעלה לעולה", כח המסירות נפש בעקידה שאברהם אבינו מוסר את בנו לעקוד אותו על גבי המזבח. הוא לא עוקד רק את יצחק, אלא הוא עוקד את כל תכלית הבריאה. הרי מכיון שכל תכלית הבריאה, כמו שאמר הקדוש ברוך הוא מתחילה לאברהם "לך לך מארץ צר וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך ואעשך לגוי גדול ואברכה" וגו' – כל סדר הדברים שזהו ההבטחה שכל תכלית הבריאה תהיה מאברהם אבינו, וא"כ, עקידת יצחק היא העקידה של כל הבריאה כולה. זה נקרא "עקי-דת יצחק", זה לא רק עקידה של נשמת יצחק. שגם לזה, בוודאי יש שיעור נורא, אלא עקידת יצחק היא העקידה של כל מציאות הבריאה, כמו שאומר הנפש החיים כידוע, שאלמלי היה מציאות של רגע אחד שהעולם היה פנוי מעסקם של ישראל בתורה, העולם לא קיים. קל וחומר שאם ישראל לא יהיו קיימים. מיניה וביה – שאין מציאות של בריאה, וא"כ, כשהוא עוקד את יצחק, כל תכלית הבריאה הולכת ונחסרת. זה מונח בעקידתו של יצחק, שאברהם אבינו עוקד את יצחק בנו. כלומר, הוא עוקד את כל מה שנובע ממנו. את כל זה הוא עוקד. זה גדר העקידה. אדם הוא בצורת עולם, והעולם הוא בצורת אדם, וכשעוקדים את יצחק, עוקדים את יצחק, ועוקדים איתו את כל העולם כולו. זה המסירות נפש שמתגלה בעקידה. זה גילוי היחוד בעצם ההיות של מה שנברא.

וא"כ, מלבד טעמים הראשונים שהוזכרו. גילוי שמו, גילוי ההטבה. וגילוי יחודו יתברך שמו בפעולה, יש את הגילוי שכל הנבראים בטלים בעצם ההיות שלהם לבורא יתברך שמו. זה נקרא עקידת יצחק.

וברור ופשוט הדבר. מה שאפרו של יצחק צבור על גבי המזבח, זה לא זכרון בעלמא, 'היכי תימצ' בלבד שפעם

בשנה, שיש את 'יום הזכרון', והמטבע האמ-צעי של הברכות הוא 'זכרונות'. אלא זה 'עומד וצבור' כל השנה כולה. ומה עומק הת-פיסה שזה עומד וצבור. הגדרת הדבר, כלומר, כל הבריאה כולה, היא לא עומדת כמציאות גמורה, אור העקידה כל הזמן בוקע בתוכה, ועל ידי כן היא בטילה אליו יתברך שמו. זה נקרא עקידת יצחק.

כשאנחנו מזכירים "עקידה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח וכבש רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם, כן יכבשו רחמך את כעסך" וכו' הגדרת הדבר הוא – כי אור העקידה, הוא גורם שכל הבריאה כולה, היא איננה עומדת באופן גמור, אלא היא עומדת כבטילה למציאות הבורא.

ומעין דמעין, כדוגמא בעלמא. כמו שאומרים חז"ל שקור-דם שניתנה תורה, העולם היה רופף. העקידה מעמידה את כל הבריאה מיניה וביה, כל הזמן, בכל עת כ"רופפת". זה נקרא "אפרו צבור לפניו יתברך שמו על גבי המזבח", כלומר, העקידה מעמידה כביכול, שיצחק נשרף, וכל הבר-ריאה כולה בטילה. זהו תפיסת האפר שנוולדת מהכל. היא עומדת וצבורה לפניו יתברך שמו.

– זה העומק של תכלית הבריאה, שהנבראים הם לא 'יש' נפרד חס ושלוש, אלא הם עומדים כמציאות שבטלה, מיניה וביה, כסדר, אליו יתברך שמו.

– זה הטעם הרביעי העמוק של תכלית מציאות הבריאה.

גדר המסירות נפש שבנפילה לכבשן האש

אבל, להבין יותר עמוק. זה ביטול של מה שנברא. "איס-תכל באורייתא וברא עלמא", וישראל, הרי עלו במחשבה תחילה להיבראות, וא"כ, עד כמה שה"ישראל עלו במח-שבה להיבראות". יש עקידה, שיצחק נעקד, ואז כל הבר-ריאה מופקעת. והיינו שתחילת הבריאה עומדת ונגזרת. זה עומק עבודתו של אברהם אבינו.

אבל יתר על כן, יש את ה"בהבראם" – שהוא עצם הט-עמים למציאות הבריאה מדוע הם נבראו. גם על זה יש עומק של עקידה.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מתוך סדרת בלבביפדיה עבודת ה'.

שבת (קמב, ע"ב) - האבן שע"פ החבית מטה על צדה והיא נופלת, היתה בין החביות מגביה ומטה על צדה והיא נופלת. ואמרו (שם, קכה, ע"ב) אמר רבה אמר רב אמי אמר ר' יוחנן, לא שנו אלא בשוכח, אבל במניח נעשה בסיס לדבר האסור. ורב יוסף אמר רב אסי אמר ר' יוחנן, לא שנו אלא בשוכח, אבל במניח נעשה כיסוי להחבית.

והיינו כמ"ש אצל יעקב שהיתה אבן ע"פ הבאר. אלא ששם היתה האבן קבועה שם, אולם הכא כתב הרמב"ן (מלחמות ה' על הרי"ף, דף מט, ע"א) אבן על פי החבית, אין אדם עושה אותה כסוי אלא לפי שעה, ומש"ה בעיא מעשה רב, ולדברי הכל להתירה בטלטול ולעשותה ככיסוי הכלים, בעינן בה התקנה ותורת כלי. וברשב"א כתב שבעינן שייחודה לעולם. ועיין ר"ן (על הרי"ף, שם, סג, ע"א) שס"ל דאפילו יחוד שבת אחת מהני.

וגדר יחוד זה, נתבאר בריטב"א (שם, קכה, ע"ב) וז"ל, "יוצא מתורת אבן" שיחול עליה שם כיסוי ותשמיש. ויתר על כן כתבו התוס', דהתם מיירי באבן חשוב כאבני גזית שאדם מצניעה שלא תשבר (דאם האבן אינה חשובה, אין נעשה החבית בסיס לה, עיי"ש). וא"כ יציאה "מתורת אבן", אע"פ שהוא אבן חשוב, יוצא מתורת אבן, ונכנס לשם כיסוי ותשמיש. ויתר על כן יוצא מתורת אבן ונכנס לשם כלי, כמ"ש החת"ס (שם) וז"ל, אבן שעפ"י החביות, הוא והחביות ביחד הם כלי אחד, ואין הכיסוי משמש להכלי, אלא הכלי והכיסוי משמשים להמאכל.

וזהו עליית מדרגת האבן, שעולה מתורת אבן לתורת כיסוי, שעומד למעלה ומכסה תחתון ממנו. וכן קונה שם כלי. וכל זה מכח כך שמצורף לחבית. כי חבית נקראת כן בפשוטו מלשון "חובו", תוכו, שמכניסים לתוך החבית. אולם בעומק יותר נקראת כן מלשון חביבות. ואמרו (זוה"ק, ח"א, עב, ע"א) דוד מלכא חביבותא ודבקוּתא דיליה בהאי אבן הוה. והיינו שע"י חביבותא, העלה את מדרגת אבן, כנ"ל.

ובעומק, שורש האבן מעל החבית, באבן שבתחתיות החבית, והוא שמרי היין בשולי החבית הנעשה כאבן (עיין גר"א על ספד"צ, פ"ב. ובית עולמים, דף קלא, ע"א).

עירובין (יט, ע"ב) - רשב"א אומר, היתה שם אבן מרובעת, רואין כל שאילו תחלק ויש בה אמה לכאן ואמה לכאן, נידון משום דיומד, ואם לאו אינו נידון משום דיומד. ר"י בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר, היתה שם אבן עגולה, רואין כל שאילו תחלק ותחלק ויש בה אמה לכאן ואמה לכאן נידון משום דיומד וכו'. והרי שבמרובעת בעי "תחלק", ובעגולה בעי "תחקק ותחלק".

ושורש ה"תחקק" הוא בעיגול, בשורש צמצום ראשון. שמתחילה היה אור א"ס ממלא הכל בשווה, ואח"כ צמצם עצמו לצדדין ונעשה חלל פנוי עגול, כמ"ש בריש עץ חיים. ועיגול זה נעשה ע"י "חקיקה" באור א"ס. ומכח חקיקה זו נעשה צורת המשכה של קו (תקוה) מן א"ס לנבראים. והקו הוא שורש צורת המרובע. ועיין נובלות חכמה ליש"ר (עלה ג').

והנה שורש אבן עגולה, עיין ספר השרשים לרד"ק (ערך בדלח) בדלח - יש אומרים שהיא אבן לבנה עגולה שנוקבין אותה ומחברין ממנה אבנים ועושים מהן ענק. ועיין עוד בדבריו (בראשית, ב, יב) וז"ל, והבדלח, אמרו שהיא אבן עגולה קטנה והיא לבנה, כמ"ש כעין הבדלח (במדבר, יא, ז). והאבן הזאת, אמרו שהיא נעשית מטיפות הטל היורד על הנהר ההוא, לפיכך היא עגולה בהיותה כמו הטיפה, עיי"ש. והיינו כי סוד העיגול כנודע, שמנקודת האמצע נעשה היקף סביב עגול, כצורת עשית ציור עיגול ע"י מחוגה, כנודע. והרי ששורש העיגול נקודה עגולה, כצורת טיפה. ועיין אבן עזרא (איוב, לח, ו) אבן פנתה - היא הנקודה. ואבן זו היא שורש פי הבאר שממנו יצאו מים לישראל ע"י משה. עיין תפא"י (אבות, ה, ו) פי הבאר - אבן עגול היה.

ומקום נקודת האמצע של העיגול הוא בחינת אבן, כמ"ש בחסד לאברהם, שמקום אבן השתיה היא הנקודה שבתוך העיגול, וכל ארץ ישראל סביבותיה יונקים ממנה. כי תחלה הכל היה מלא מים, וע"י אבן השתיה הושתת העולם, כמ"ש ביומא. ועיין ספר הברית (ח"א, מאמר יז, נפש החי שבמדבר, פרק ו) וז"ל, כאשר יעשה במים עיגולים אחר עיגולים ע"י תנועת אבן הנזק אל תוכו. ושורש דבריו בספר שבילי אמונה (הנתיב הרביעי, השביל הראשון).

ובחינת אבן זו, נקודה, היא בחינת אות יו"ד, כמ"ש בספר עץ הדעת טוב (כי תשא) וז"ל, כי אות ראשונה של הוי"ה נקרא שקל הקודש שלם, כמ"ש ברע"מ, אבנא למשקל בהדה דא יו"ד, כי צורת אבן המשקל עיגולה כצורת יי וכו'. ונחלקת לשני חצאין (כמ"ש בעירובין, יט, ע"ב) כי אות יו"ד פשוטה מחצית השקל הראשון, ואותיות ו'-ד' (אותיות המילוי) בגימט' יו"ד, היא מחצית השני. והוא בחינת אבן הרחיים, שני חצאים. ועיין גיטין (מז, ע"א) ועיגול של אבן. ואדרת אליהו (יחזקאל, מ, מו). ואברבנאל (יחזקאל, ד, ב). ורע"ב (מכות, ב, ע"א). ומאירי (עדות, פ"ג, מ"ג). ומ"ב (תקמא, ס"ק ט). וכף החיים (או"ח, שא, קלז).

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במויחד לעלון זה

אחרי מות – אמור | ח-ר

עורת או שבור או חרוץ, חר-וץ. חור, חר-ו, היינו מקום מלא ונעשה בו חלל. והוא ע"י תוקף מדת הדין שמחלל ומחסר, חסר, חר-ס. והוא מדתו של יצחק אבינו, יצחק גימט' ח"ר. והוא בחינת רוח, רח-ו.

וסילוק זה הוא סילוק בפנימיות, לשון פנים, והיפוכו אחור, או-חר. כי צד האחור היינו סילוק הארת הפנימיות, ודו"ק. וכאשר נגלה האחור בפנים זהו בחינת חרון אף, חר-ון. בחינת רתח, רח-ת. ונגלה בנקב, בחור, שבחוטם. ועי"ז הקרוב נעשה רחוק, רח-וק. וכאשר נעשה ריחוק וסילוק גמור, זהו בחינת חרם, חר-ם. ובמהלכי זמן מתהפך אותיות חרם לאותיות מחר, כי נדחה מהיום - הוה, לעתיד - מחר. ובתיקון מתהפך לחמר, חמורו של אברהם אבינו, כדלהלן.

ובדקות, במדרגת מקום זהו חרב, בונה עולמות ומחריבן. חר-ב. ובמדרגת זמן זהו מחר, כנ"ל. ובמדרגת נפש זהו חרון אף כנ"ל. וכאשר נגלה בפועל אצל קין, ויחר לקין מאוד, נעשה קם על הבל אחיו ורצחו, רצח, רח-צ. והמשיך כח זה בתרח, תח-ר, ובבנו נחור, נו-חר. ונתקן ע"י אברהם הנקרא איתן האזרחי, אזרח, אז-רח. בחינת מזרח, מז-רח. ובפרטות אצל יצחק גימט' ר"ח, כנ"ל. ונתקן במקום קבורתם של האבות והאמהות, חברון, חר-בון. וביתר נתקן אצל רחל, רח-ל. ובפרט בבשורת בנה. עוד יוסף חי, ע"י סרח בת אשר, סרח, ס-רח. שנתקן החלל שסברו שמת ונעשה חלל.

ושלמות תיקון חלל זה במ"ת בלוחות שהיו חלולים. והיה הכתב חרות על הלוחות, חרות, חר-ות. וניתנה התורה בחורב, חר-בו. אולם "עלובה כלה שזינתה תוך חופתה", חטא העגל, בחינת חרפה, חר-פה. ונפל התיקון ועשו העגל, כמ"ש (שמות, לב, ד)

ויקח מידם ויצר אתו בחרט, חר-ט. ואמרו במדרש, ויסעו מהר ה', שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים, כתינוק הבורח מבית הספר. ברח, ב-רח. ותינוק שבורח בחינת אפרוח שפורח והולך מאמו. אפרוח, אפו-רח. ואזי נתהפך מדרגתם מלובן עליון, צחר, צ-חר, לשחור, שו-חר. ונתרחקו יותר מן האם, מרחם האם, רח-ם.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אולם אף שחטאו מ"מ נשאר ריח של קודם החטא, ריח, רח-י. וזה מכח מדת הרחמים, רחם, רח-ם, שלעולם נשאר ריח מן המדרגה שנסתלקה. אחור, אחיעזר, אחירע, אחר, אחרון, אחשדרפנים, אחשורוש, אליחרף, ארח, אפרחים, ארחות, אריח, ארתחששתא, ארתחששתא, אשחור, בחור, בחיר, בחר, חרט, ברח, בריח, גחר, אחשתרנים, החרגל, ירחמאל, זורח, זרחיה, חבור, חבורה, חבר, חברון, חגור, חגורה, חגר, חדר, חובר, חוקר, חור, חורב, חורון, חורי, חורש, חזיר, חטר, חירה, חירום, חירם, חמור, חמר, חמרא, חמרמרו, חמרן, חסר, חפר, חצרות, חציר, חצור, חצרמות, חקר, חצרות, חצרון, חרב, חרבונה, חרד, חרה, חרול, חרון, חרוץ, חרוצים, חרות, חרטם, חריינים, חריף, חריש, חרלים, חרם, חרמון, חרמש, חרן, חרס, חרפה, חרץ, חרצבות, חרק, חררים, חרש, חרת, חתר, טרחיהם, יזרחיה, יחר, ירח, ירחמאל, יריחו, יצחר, מחירה, מזרח, מחמר, מחסור, מבחר, מרזח, מרחב, מרחק, מרחשת, מחר, נחר, סוחר, סחר, סנחריב, נחור, עמיחור, פחר, פרח, פשחור, סרח, צרח, צריח, קרח, רוח, צחר, רוקח, רחב, רחבה, רחביה, רוצח, רחוב, רחום, רחוק, רחיטנו, רחבעם, רחם, רחמים, רחץ, רחק, רחל, ריח, רמח, רצח, רקח, רחש, שחור, שחר, שיחור, שרח, רתח, אחרית, שחרות, אזרח, מסחר, תרח. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

אור א"ס א - אלופו של עולם, אין סוף. י - ע"ס הגנוזות במאצילן. כ - כף הדמיון שכביכול ע"ס נכללים בא"ס ונדמים אליו. והבן שבקדושה יש עשר, ובקלקול י"א. וכח הי"א הוא כח המדמה. וזהו איך, אי-כ. וכבר נתבאר לעיל בערך אי, שבקדושה זהו א"ס, וע"ס. ובקלקול, ע"ז נעשה י"א, והיא מדמה, כ', כנ"ל. ומצד כך יש שורש להעלם, ולכך נשאלת שאלת איך. ובכל מדרגה ומדרגה יש שאלת איך מפני י"א, שנתווסף כח המדמה בערכה.

צמצום הצמצום סילק הארת אין סוף, סולק א', ונשאר י', ע"ס. ונשאר כ', כף המדמה, לדמות עצמו לאין סוף. כי כל דבר שנסתלק נשאר כח המדמה שמדמה את מה שהיה ונסתלק.

ועוד. איך, אך-י. אך לשון מיעוט, ונסתלק א"ס, ונשאר י', ע"ס. ובלשון ארמית איך, לא. ועוד. שאלת איך שאלת שלילה, סילוק, העדר אפשרות. וכן כתיב (עזרא, ד, טז) לא אית לך, ס"ת איך. ועוד. כתיב (ישעיה, מא, יא) כי איך יחל, לשון חילול וחלל. ועוד. כתיב (ירמיה, נא, נא) איך נלכדה. נלכד, צמצום. ועוד. כתיב (ירמיה, נ, כג) איך היתה לשמה. שמה, שממה, חלל.

קו שאלת האיק שלילת הדבר כנ"ל, אולם עצם העלאת הדבר במחשבה, דיבור או מעשה, זהו המשכה של קו אחר הצמצום.

ועוד. כתיב (ירמיה, מט, כה) איך לא עזבה. היפך עזב, דבק. קו גימ' דבק, כי ע"י כל הדבקות.

ועוד. כתיב (איוב, ח, יד) אשר יקוט כסלו, ר"ת איך. ועיין רש"י (איוב, לא, כד, ד"ה כסליו) תקותי, קו. ועיין תוס' ב"מ (נח, ע"ב, ד"ה הלא יראתך) כסלתך, לשון בטחון וכו', וכמו אשר יקוט כסלו. וכבר נתבאר שקו, תקוה מתתא לעילא. ובטחון, קו מלעילא לתתא שבטוח שיבוא שפעו.

עיגולים כתיב (ירמיה, מז, ז) איך תשקטי. והבן שכל רעש כניסת דבר חוצה לו. וכאשר אין כניסה זהו בחינת עיגול שסגור כל סביבותיו. אולם אף העיגול

אינו סגור לגמרי כי ישנם חלונות שדרכם עובר אור הקו והיושר, ולכך אין שקט גמור.

יושר כתיב (מיכה, ב, ד) איך ימיש לי. ימיש, יסור. כי דרך היושר היא עיקר הדרך, ונטייה ממנו נקרא מש.

ועוד. נתבאר, א - אלופו של עולם. י - ע"ס. כ - י"ס של אור ישר, וי"ס של אור חוזר.

ועוד. כתיב (משלי, ט, טו) לקרא לעוברי דרך המישרים אורחתם. לקרא לעוברי דרך, ס"ת איך.

ועוד. כתיב (דברים, לג, כו) אין כאל ישורון, ר"ת איך. ישורון, יושר-ון.

שערות כתיב בעובדיה שהיה גר אדומי ונתנבא על אדום (שם, א, ה) איך נדמתה. עשו איש שעיר, שערות, מדמה עצמו ליעקב - אדום לאדם.

ועוד. כתיב (ויקרא, יד, ט) יגלח את כל - שערו. ר"ת איך.

אזן כתיב (שמות, ו, יב) ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים.

ועוד. כתיב (ירמיה, לג, ג) קרא אלי ואענך. וכן כתיב (תהלים, קיט, קע) תבוא תחנתי לפניך, ס"ת איך.

חוטם כתיב (שופטים, יא, כז) לא חטאתי לך, ס"ת איך. חוטם, חטא, וחיתוי.

ועוד. כתיב (חבקוק, ג, ז) אהלי כושן ירגזון, ר"ת איך.

פה כתיב (שמואל, ב, יב, יח) ואיך נאמר אליו. וכן (ישעיה, יט, יא) איך תאמרו אל פרעה. וכן (ירמיה, ב, כג) איך תאמרי לא נטמאתי.

ועוד. כתיב (תהלים, קלז, ד) איך נשיר את שיר ה'. ועוד. כתיב, את ה' כדברכם, ר"ת איך. ועוד. כתיב (תהלים, עא, ח) ימלא פי תהלתך, ס"ת איך. ועוד. כתיב (בראשית, לא, ח) אם כה יאמר.

עינים - שבירה כתיב (שמואל, ב, יב, יח) ואיך נאמר אליו מת הילד ועשה רעה. סוד השבירה מכח חלקי הרע נגרם וימלך וימת. וברמח"ל בפתחי חכמה

וכן (מלכים, ב, יא, כד) ואיך תשיב פני.
ועוד (שם, ו, ט) ויאמר איך יבוא אלי ארון ה'.
ארון, אור-ן.

והיפך גילוי פנים הוא הפניית עורף, כמ"ש (ירמיה, מח, לט) איך חתה הילילו, איך הפנה עורף.

ועוד. פרצוף אריך כשמו אורכו כל הקומה כולה,
והוא כולל בתוכו את כולם. וכתוב (דברים, א, א) אל
כל ישראל, ר"ת איך.

ועוד. כתיב (יחזקאל, לב, ז) יאיר אור כל, ר"ת איך.
אבא כתיב (בראשית, מד, לד) כי איך אעלה אל
אבי.

ועוד. כתיב (שמואל, א, כז, יז) אבי ידע כן, ר"ת איך.
ועוד. כתיב (דברים, כב, יז) לא מצאתי לבתך ס"ת
איך. כי אבא יסד ברתא. ועוד. כתיב (עזרא, ד, טו)
דרכניא די אבהתך, ס"ת איך. ועוד מצד הקלקול
כתיב (ויקרא, כ, יב) אשר ישכב את כלתו, ר"ת איך.

אמא כתיב (ירמיה, ט, יח) כי קול נהי נשמע מציון
איך שדדנו. לשון שדדנו מלשון שד של אם המניקה,
וכאשר מי שאינו שלו לוקח את השפע משד זה
נקרא שדדנו.

וכן בארמית איך תרגומו אם, לשון אם כך, ושורשו
אם, אמא. בחינת אלו ואלו דברי אלקים חיים.

ועוד. כתיב (ישעיה, כא, ג) אחזוני כצירי לידה, ר"ת
איך. אם היוולדת. ועוד. כתיב (ירמיה, טו, י) אוי לי -
אמי כי ילדתני, ר"ת איך.

ד"א האיך בגימ' אלה. ול"ו גימ' אלה, סוד ז"א, ו"ק.
ועוד. חיבור זו"ן הוי"ה אדנו"ת, גימט' אמן כנודע.
וכתיב (מלכים, א, א, לו) אמן כי יאמר, ר"ת איך.

נוק' כתיב (בראשית, כו, ט) הנה אשתך היא, ואיך
אמרת אחתי היא.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

ודעת כתב, שחלקי שורש הרע שבכלי מצד עצמם
לא היו נשברים, אלא רק ע"י כניסת האורות נעשתה
השבירה.

וכן כתב (ישעיה, יד, יב) איך נפלת משמים. נפילה מן
עליון לתחתון, בחינת אחורי או"א שלא נשברו אולם
נפלו לז"ת דאצילות.

ועוד. כתיב (ירמיה, נ, כג) איך נגדע וישבר פטיש
כל הארץ. נגדע ונשבר, גדיעת הכלים מן האורות
ושבירתם.

ועוד. כתיב (יחזקאל, כו, יז) איך אבדת. כי השבירה
יש בה אבדת ניצוצות מן אורות, וכן אבדת כלים.

ועוד. כתיב (במדבר, כג, כו) הלא אנכי אתונך, ס"ת
איך. כי בלעם בא על אתנו. ושורשו, נפילת אורות
ב"ן, גימט' בהמה.

עתיק כתיב (ישעיה, כ, ו) ואיך נמלט אנחנו.
ושורשו בעתיק שמעתיק ממקום למקום, והעתקתו
באופן של דילוג. וכתוב (ישעיה, לה, ו) אז ידלג כאיל,
ר"ת איך.

ועוד. כתיב (שמות, יא, ד) אמר ה' כחצות ר"ת איך.
חצות, חלוקה, והוא כח עתיק שמעלה מ"ה וב"ן
שמתחת טבורו של עתיק לטבורו ולמעלה ונעשה
כחצות, חציו מטבורו ולמעלה, וחציו מטבורו ולמטה.
וכן כתיב (ישעיה, נח, ח) אז יבקע כשחר, ר"ת איך.

וכן כתיב (שמואל, א, כ, לז) הלא החצי ממך ואילך,
ס"ת איך.

וכן כתיב (שמות, יא, א) אחרי כן ישלח, ר"ת איך.
וסופו קריעת ים סוף. ואמרו חז"ל לא עת תפילה,
בעתיקא תליא מילתא.

וכן כתיב (ויקרא, א, ב) אדם כי יקריב, ר"ת איך.
והקרבת קרבן והעלאה מעולם לעולם, נעשה ע"י
עתיק שיורד לבריאה ועולה לאצילות. וכן בכל עולם
ועולם.

אריך כתיב (שמואל, ב, ב, כב) ואיך אשא פני. כל
נשיאות פנים מהארת אריך, אור פניך. אורך, אור-ך.

על צורך של עצם ההיות מתלווה לנפש הבוטח רוח קדושה המבשרתו שודאי יתקיים רצונו

היות ולא יבצר אצל כל עובד ה' פנימי לפי מדרגתו, שהוא נצרך מפעם לפעם להתמודד מול הספק ביחס לרצון מסוים שעומד על הפרק, האם ראוי כאן לבטוח שוודאי הקב"ה ישלח לו את הדבר מחמת היותו צורך מצורכי עצמיות נפשו. על כך כתב החזון איש בקונטרס אמונה וביטחון - 'יש עוד ממדת הביטחון, כי על הבוטח שורה רוח קודש ומתלווה עמו רוח עוז המבשרו כי אמנם יעזרהו ה', וכמו שאמר דוד המלך ע"ה "אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה וגו' ", וזה ענין מתחלף לפי מעלת הבוטח ורב קדשו' עכ"ל. החזו"א מגדיר כי פעמים מתלווה הרגשה בלב הבוטח שה' דבר עליו הוא בטוח ודאי יתקיים. כלומר, לאותו אדם חסרה בהירות בהכרת עצמו כך שיוכל לעמוד בבירור על מקורו של הרצון המופיע בו. אך למרות כן, יש לו הרגשה ברורה בלבו שהוא בטוח שהרצון הזה יתקיים. בבחינת 'איהו לא חזי - מזלי חזי', יש לו הרגשה שמגיעה מעל להכרתו והבנתו, שהרצון אליו הוא כוסף שייר לצורך של חלק מחלקי עצמיות נפשו, ולכן הוא בטוח שהדבר יתקיים.

הביטחון יכול למשוך רק השפעות הקיימים במחצב הבריאה

עסקנו בשאלה מהו ההיגיון בכך שאדם החפץ בה' שפעה מסוימת, יש בכוח הביטחון שיבטח כי ודאי השפע יבוא אליו, למשוך את מציאות השפע לגבולו. הזכרנו כי ישנו הסבר חיצוני (הכתוב בחיבורים מסוימים) שמבאר כיצד ניתן למשוך השפעות בבריאה: בראשית גילוי הימצאות והשתלשלות העולמות חקק הקב"ה כוח של 'קו' שנקרא תקווה, שמכוחו אפשר למשוך את כל ההשפעות כולם. לפי דעה זו, בכוח התקווה והתפילות או לחלופין בכוח התקווה והביטחון שבוטח בקב"ה, האדם יכול למשוך את כל ההשפעות שחפץ בהם: הכל מכל כל,

בין אם שפע זה קיים במחצב הבריאה ובמחצב הנפש המשתוקקת המקווה המתפללת או בוטחת ובין אם לא. לדעת בעלי שיטה זו, אפשר להחיל על כל הרצונות לסוגיהם את מהות הביטחון העליונה. כלומר, גם על רצונות לתוספת חיות הרחבה והרווחה, שייר לבטוח שהתוספת בודאי תבוא או תתקיים.

אולם כאן בארנו בדרך עמוקה ואמיתית יותר, כי לא יתכן שאדם יוכל למשוך כל השפעה בה הוא חפץ, אלא רק שפע שנחקק ונקצב מלכתחילה בחציבת הבריאה. במחצב הבריאה הוכן כל השפע הנצרך לקיום העולמות והנשמות שנחצבו משם. לכן, צורך אמיתי השייר לעצם ההיות של האדם זהו חלק מחלקו, ולכן הוא מובטח כי שפע זה קיים ומוכן עבורו, ולכן שייר לבטוח שהשפע יגיע אליו. על שפע כזה נאמר - 'קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה', 'חזור וקווה', ומכח הביטחון הוא יכול למשוך את השפע הזה. לעומת זאת, שפע שאינו חקוק במחצב הנפש, הוא אינו שייר לחיות חלק מחלקי עצמיות ההיות, הצורך והרצון אליו הגיע ממקור חיצוני כלשהו, ולכן אין שום ביטחון והכרח שהוא יגיע.

יש להבין ברור, עד כמה שהדבר אינו צורך קיומי של חלק מעצמיו, האדם לא ימצא מהיכן לגייס את הכוח לבטוח ביטחון גמור בקיומו של רצונו. גם אם הוא יצפצף בפיו כל היום מבוקר ועד ערב שהוא בטוח שרצונו וחפצו יושלם לו, אבל בכוחות נפשו האמיתיים לא יהיה לו ביטחון גמור לדבר.

מדרגת הביטחון העליונה מחדשת כוח לראות את העתיד בהווה

בפרק הראשון הזכרנו את דברי בעל 'חובות הלבבות' כי מהות הביטחון היא - 'מנוחת נפש הבור' טח'. ביארנו כי המנוחה יכולה להופיע ולשרות על נפש האדם מחמת אחת משתי הסיבות הבאות: א. מחמת מדרגת הביטחון הנעלה, האדם חש ומרגיש שהשפע אליו הוא מצפה וממתין, ודאי יבוא בקרב רוב למחיצתו. ב. מחמת עוצם בטחונו, האדם הע-

פיל להכרה תפיסתית חושית כאילו הדבר אליו הוא כוסף כבר בא לגבולו ממש. הרי שהביטחון על מדרגותיו השונות יוצר בנפש הבוטח הכרות תפישתיות שונות ביחס לזמן הגעתו של השפע הנכסף לרשותו, אם הוא יבוא בעתיד או יתר על כן כביכול הוא כבר מצוי בהווה.

נסדר את מדרגת תפיסות הנפש ביחס לשתי השיטות היסודיות במהות הביטחון. מהות מדרגת הביטחון התחתונה שבטחת שרק אם השפע הנכסף יהיה לטובת הבוטח הוא יבוא, אחרת הוא לא יגיע. ברור שכוח ביטחון מסוג זה לא יכול להביא את נפש האדם להכרה חושית עליונה שכביכול החפץ הנחפץ כבר מצוי בגבולו של הבוטח. שהרי האפשרות שאם הדבר אינו לטובה ולתועלת עדיף שלא יגיע, עומד בסתירה לוודאות שהדבר יגיע בעתיד, וכל שכן לתחושת הנפש שכביכול הדבר כבר הגיע בהווה. לעומת זאת, במהות מדרגת הביטחון העליונה שבטחת כי השפע הנכסף ודאי יגיע, קיימות שתי תתי מדרגות שונות שנוצרות מהפרש במעמקי חדירת הביטחון אל תוככי נפש הבוטח: מדרגת עומק ראשונה – הביטחון חדר וחילחל אל פנים הנפש, אך עד לגבול בו נוצרה נינוחות וודאות כי השפע יגיע בעתיד הקרוב לרשותו. מכל מקום, לתפיסה שהשפע כבר קיים ומצוי עדיין לא הגענו. מדרגת עומק פנימית יותר – עוצם הביטחון חדר אל מעמקי תוככי הנפש וחולל שם תפיסה נפלאה – שעל אף שמבחינה מציאותית השפע אינו קיים בפועל ברשות הבוטח, ברם רמת הנינוחות שופעת בנפש שווה ברמתה למצב בו כביכול השפע הנכסף כבר הגיע לגבולו, מצוי ומונח בביתו, ומוכן לשימוש תחת ידו. הנפש מרגישה הרגשה חושית גמורה כביכול החסר כבר הושלם בבחינת 'פיתו בסלו', וכמאמר חז"ל בדן הסרת מחשבות האדם מכל עסקיו בשבת – 'כאילו כל מלאכתך עשויה'.

אחד מהמעשים הידועים הקשורים למדרגת עוצם הביטחון עליונה זו, שכביכול הדבר המיוחל כבר

מצוי בכיסו של הבוטח, הוא המעשה באותו אחד שביקש לבחון אם פנים דבריו של רבי ישראל מסלנט – כי אם יבטח הבוטח בקב"ה בכנות ובאמת, בוודאות גמורה, כל אשר יחפוץ ויבקש – יקבל. אדם זה הודיע לרב כי בכוונתו לבטוח בקב"ה בוודאות גמורה שכרטיס ההגרלה אותו רכש, יזכה. שאל הרב – 'ומהו סכום הזכיה?', השיב הלה – 'אלף רובל'. הרב ביקש לקנות ממנו כעת את הכרטיס תמורת תשע מאות רובל, והלה שש על 'העיסקה המצויינת'. אלא שכאן הרב הוכיח לאותו אדם – שאם הוא מוכן למכור את הכרטיס במעט פחות מסכום הזכיה בהגרלה, זו ראייה ברורה שהוא אינו מרגיש בחוש שכביכול סכום כסף הזכיה כבר מונח בארנקו. ואם כן, ביטחון אינו אלא רק בפיו, אבל רחוק הוא מלב. לעצם נקודת העניין, מדרגת הביטחון עליה דיבר הרב היא כזו שתביא את האדם לכלל מנוחת נפש, שכביכול הזכיה העתידית כבר מצויה בהווה בכיסו.

מכוח מדרגת הביטחון העליונה האדם מתחבר לעולם שכולו עתיד

מדרגת ביטחון עצומה ועליונה זו מגלה כוח נפלא בנפש האדם, היא מגלה כוח שיכול לחוות ולחוש את העתיד כבר בהווה. במדרגת הביטחון העליונה ישנם שני מעמקים בדקות הנפש כפי שבארנו: בעוד שהעומק הראשון מגלה מנוחת נפש מהביטחון בוודאות שהדבר הנצרך יגיע בעתיד הקרוב, העומק השני מגלה כוח בנפש לראות את העתיד כאילו הוא כבר קיים בהווה. זהו כוח עצום שיכול לחבר את האדם לעולם שכולו עתיד.

■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך.

5648 שיעורים במערכת

הרב איתמר שוורץ

ישראל 073.295.1245 ■ ארה"ב 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה עבודת ה' פנימית

ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק

ישיבה ראשית חכמה

רח' בן ציון אטון 8 הר חוצבים

לפרטים 052.765.1571

אנציקלופדיה מחשבה

חולון יום ד' 20:30

משפ' אליאס רח' קדמן 4

לפרטים 050.418.0306

נא לשמור על קדושת הגליון

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת rav@bilvavi.net

או בפקס: 03-548-0529 [בשליחת שאלה בפקס, במספר הפקס שאליו תוחזר התשובה,

נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-הקולי של הפקס]